

272. J. I. Kraszewski do Wł. Mickiewicza 29 V 1885 Rkp. BJ 13135 k. 24-25.

[Tłumaczenie:]

[k. 24r]

29 maja 1885

Magdeburg

Drogi Panie Władysławie,

Dziękuję za Pański dobry list, dzięki któremu dowiaduję się o tych wszystkich rzeczach, o których nie miałem pojęcia. Jedna z nich, która uderza mnie w gazetach, jest bardzo smutna. Otóż ten wasz Paryż wkrótce stanie się miejscem nie do życia, z tą swoją demagogią i tymi swoimi komunardami. Nie widzę wyjścia z tej sytuacji... Wysyłanie ich ponownie do Numei¹, by następnie ich ułaskawiać, do niczego nie prowadzi... Rozstrzeliwanie tych biednych szaleńców również w niczym nie pomaga. A jednak trzeba znaleźć jakiś *modus vivendi*², ponieważ w długiej perspektywie stanie się to nie do zniesienia.

Francja oddaje hołd samej sobie, oddając hołd temu szczęśliwemu człowiekowi, jakim był Wiktor Hugo³... To prawdziwy entuzjazm i miłość całego narodu. Oby tylko pogrzeb nie był splamiony krwią przez tych bandytów komunardów.

[k. 24v] Z dwóch książek, które mi Pan wysłał⁴, przeczytałem tylko Ulbacha... Jest to dobre, a nawet bardzo, ale stare i tu i tam zalatuje stęchlizną. Bardzo lubię wszelkiego rodzaju pamiętniki...

Lenartowicz⁵ napisał do mnie i wysłał mi włoskie gazety, które pisały o jego odczytach – bardzo go oklaskiwano.

Wciąż bronię sprawy pomnika Pańskiego ojca⁶, i, cierpliwości, rezultat będzie lepszy, niż oczekiwaliśmy. Ale trzeba pozbyć się Matejki⁷, który jest, jeśli Pan pozwoli, genialnym malarzem, ale nie ma ani smaku, ani inteligencji, a przede wszystkim mało czytał i niewiele wie, żeby wykonać coś innego niż tylko wspaniałe dekoracje – nieco zagmatwane.

¹ Nawiązanie do komunardów, uczestników Komuny Paryskiej w 1871 r., którzy zostali deportowani do zamorskiej kolonii Francji, Nowej Kaledonii ze stolicą w Numei.

² *Sposób współistnienia* (łac.).

³ Wiktor Hugo – zob. list nr 269.

⁴ *Petits mémoires littéraires* par Charles Monselet i *Misères et grandeurs littéraires* par Louis Ulbach – zob. list nr 268.

⁵ Teofil Lenartowicz – zob. list nr 84.

⁶ Pomnik Adama Mickiewicza w Krakowie – zob. list nr 204.

⁷ Jan Matejko – zob. list nr 233.

[k. 25r] Prof. Sokołowski⁸ złożył w Komitecie swoją dymisję – i to nagle.

Jubileusz Zachariasiewicza⁹ został zakazany – tylko delegacja odwiedziła powieściopisarza... i wręczono mu prezenty.

Pozdrawiam Pana i ściskam Pańską dłoń.

Szczerze Panu oddany

Józef Ignacy Kraszewski

P.S. Mam korektę (dobre odbitki) nowego wydania *Poezji* Pańskiego ojca¹⁰ – wydaje mi się znakomite... i powinno być ostateczne.

⁸ Marian Sokołowski (1839-1911) – historyk sztuki, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, członek komisji rozstrzygającej konkurs na pomnik Adama Mickiewicza w Krakowie w 1885 r.

⁹ Jan Zachariasiewicz (1823-1906) – pisarz i dziennikarz, z pochodzenia Ormianin, autor powieści współczesnych. Tu mowa o planowanym obchodzie trzydziestolecia pracy literackiej.

¹⁰ Adam Mickiewicz, *Dziela...*, Gubrynowicz i Schmidt – zob. list nr 255.